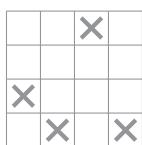

Informatyczny kącik olimpijski (87): Zliczamy puste prostokąty

Rys. 1. Przykładowy kwadrat rozmiaru $n = 4$ z czterema polami zabronionymi (zaznaczone krzyżykami). Największy pusty prostokąt ma rozmiar 2×3 . Poniższa tabelka przedstawia licznosci pustych prostokątów dla wszystkich rozmiarów $h \times w$:

$h \times w$	Liczba	$h \times w$	Liczba
1×1	12	2×1	7
1×2	6	2×2	3
1×3	3	2×3	1
1×4	1	3×1	3

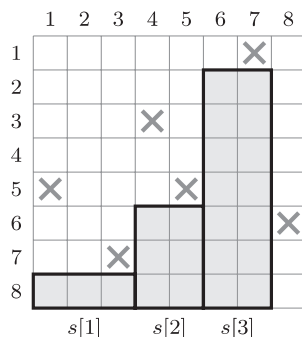
W tym miesiącu zajmiemy się dość klasycznym zadaniem. Dany jest kwadrat rozmiaru $n \times n$ podzielony na n^2 pól, przy czym niektóre pola są zabronione. Dowolny zawarty w tym kwadracie prostokąt, który nie zawiera żadnego pola zabronionego, nazwiemy *prostokątem pustym* (rys. 1). Należy znaleźć pusty prostokąt o jak największym polu.

To zadanie nie powinno być nowością ani dla miłośników zadań olimpijskich (pojawilo się m.in. na IX Olimpiadzie Informatycznej jako zadanie pt. *Działka*), ani dla stałych czytelników *Delty* (omawialiśmy jego rozwiązanie w artykule *Prostokąt arytmetyczny* w numerze 3/2012). Co więcej, różne modyfikacje tego zadania pojawiały się też (i nadal pojawiają) na innych konkursach. Przykładowe modyfikacje mogą polegać na tym, że jesteśmy proszeni o znalezienie pustego prostokąta o największym obwodzie, liczby pustych prostokątów czy też sumarycznego pola powierzchni wszystkich pustych prostokątów. I choć główna idea rozwiązania wszystkich tych wersji zadania jest taka sama, to różnią się one w szczegółach, które każdorazowo trzeba dopracować. Tutaj przedstawimy dość ogólną metodę, która pozwoli nam bardzo łatwo rozwiązywać podobne zadania. A mianowicie pokażemy, jak wyznaczyć w sumarycznym czasie $O(n^2)$ liczbę pustych prostokątów rozmiaru $h \times w$ dla wszystkich wartości $1 \leq h, w \leq n$.

Pole leżące na przecięciu i -tego wiersza i j -tej kolumny kwadratu będzie miało współrzędne (i, j) . Przede wszystkim dla każdego pola (i, j) będziemy chcieli znać liczbę niezabronionych pól leżących powyżej niego (włącznie z tym polem); oznaczymy tę wartość przez $d[i, j]$. Całą tablicę d łatwo obliczyć w czasie $O(n^2)$, gdyż $d[i, j] = 0$, jeśli pole (i, j) jest zabronione oraz $d[i, j] = d[i - 1, j] + 1$ w przeciwnym przypadku. Dla uproszczenia zakładamy również, że wszystkie pola poza kwadratem są zabronione i $d[i, 0] = d[i, n + 1] = 0$.

Rozwiązanie podzielimy na n faz; w i -tej fazie będziemy rozpatrywać prostokąty, których dolny bok zawiera pola z i -tego wiersza. Ustalmy pewne pole (i, j) i rozważmy wszystkie puste prostokąty, których prawy dolny róg znajduje się na tym polu. Zbiór wszystkich pól, w których może znajdować się lewy górny róg takiego pustego prostokąta, jest *obszarem*, którego górny obris składa się z odcinków idących w prawo i do góry. Taki obszar będziemy reprezentowali jako sumę minimalnej liczby rozłącznych prostokątów o coraz większych wysokościach, których dolne boki dotykają i -tego wiersza (rys. 2). Rozmiary $h \times w$ kolejnych prostokątów będziemy trzymać na stosie, co umożliwi nam łatwe uaktualnianie tej reprezentacji, jeśli będziemy przeglądać kolumny od lewej do prawej.

Stos będziemy trzymać w tablicy s (wysokości i szerokości i -tego prostokąta na stosie to odpowiednio $s[i].h$ oraz $s[i].w$), a liczbę jego elementów w zmiennej m . Poniższy pseudokod pokazuje, jak uaktualnić zawartość stosu dla pola $(i, j - 1)$, aby odpowiadała ona polu (i, j) . Dopóki wysokość $s[m].h$ najwyższego prostokąta na stosie jest co najmniej tak duża jak $d[i, j]$, to usuwamy go ze stosu. Następnie wrzucamy na stos prostokąt rozmiaru $d[i, j] \times w$, gdzie w jest sumaryczną długością wszystkich usuniętych prostokątów plus 1.

Rys. 2. Zacieniono trzy prostokąty, które reprezentują obszar dla pola $(8, 7)$. Poniższa tabelka przedstawia zawartość stosu dla pól $(8, j)$, gdy $0 \leq j \leq 9$.

j	$d[8, j]$	Stos (elementy $h \times w$)
0	0	pusty
1	3	3×1
2	8	$3 \times 1, 8 \times 1$
3	1	1×3
4	5	$1 \times 3, 5 \times 1$
5	3	$1 \times 3, 3 \times 2$
6	8	$1 \times 3, 3 \times 2, 8 \times 1$
7	7	$1 \times 3, 3 \times 2, 7 \times 2$
8	2	$1 \times 3, 2 \times 5$
9	0	pusty

```

w := 0;
while m > 0 and s[m].h ≥ d[i, j] do
    inc(w, s[m].w);
    dec(m);
inc(m);
s[m].w := w + 1;
s[m].h := d[i, j];
    
```

Zauważmy, że każdy prostokąt usuwany ze stosu jest kandydatem na największy pusty prostokąt. Co więcej, wystarczy, że rozpatrzemy tylko tych kandydatów. Ponieważ dla ustalonego i liczba operacji wykonanych na stosie jest $O(n)$, gdyż wrzucamy na niego n elementów, zatem cały algorytm działa w czasie $O(n^2)$.

Aby wyznaczyć liczbę pustych prostokątów wszystkich rozmiarów, postąpimy nieco sprytniej. Zachowamy następujący niezmiennik: jeśli znajdujemy się na polu (i, j) , to znaczy, że policzyliśmy już te puste prostokąty, których prawy

dolny róg jest na polu (i, j') dla $j' < j$ i jednocześnie *nie* są one zawarte w obszarze dla pola (i, j) .

Zatem zwiększanie obszaru (poprzez wrzucanie nowych elementów na stos) nigdy nie będzie zmieniać liczności rozważonych pustych prostokątów, natomiast usuwanie elementów ze stosu może powodować konieczność aktualizacji.

Wszystkie pola usuniętego prostokąta $s[m]$, które znajdują się w odległości co najmniej $h := \max(s[m-1].h, d[i, j])$ od wiersza i na pewno zostaną usunięte z obszaru (zakładamy przy tym, że $s[0].h = 0$). Musimy zatem policzyć puste prostokąty zawarte w prostokącie $s[m]$, które przestaną być w tym obszarze zawarte, czyli ich lewy górny róg jest jednym z pól, które zostaną usunięte z obszaru. Te prostokąty mają wysokości od $h + 1$ do $s[m].h$ oraz szerokości od 1 do $s[m].w$, przy czym prostokątów o rozmiarze $y \times x$ jest $s[m].w + 1 - x$ (rys. 3).

Należy też uważnie rozważyć przypadek, gdy dla danego pola (i, j) usuwamy więcej niż jeden element ze stosu. Wtedy szerokość aktualnie usuwanego elementu należy zwiększyć o szerokości usuniętych poprzednio (wygodnie jest tu korzystać z wprowadzonej już zmiennej w).

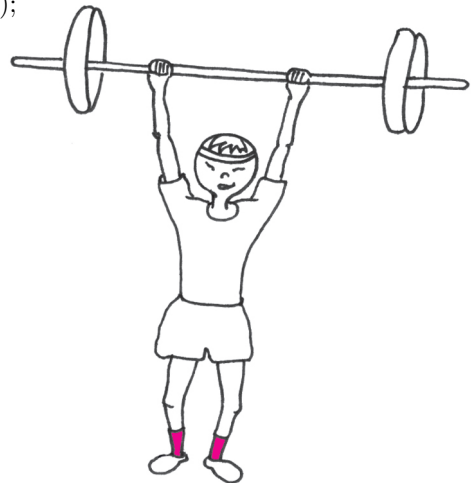
Jeśli zatem liczności pustych prostokątów będziemy zapisywać w tablicy c (gdzie $c[y, x]$ oznacza liczbę pustych prostokątów rozmiaru $y \times x$), to mamy do rozwiązania następujący problem: dla danych liczb h_1, h_2 i w chcemy szybko wykonywać operację zwiększania komórek $c[y, x]$ o wartość $w + 1 - x$ dla $h_1 \leq y \leq h_2$ oraz $1 \leq x \leq w$. Nie możemy, oczywiście, pozwolić sobie na zrobienie tego zupełnie naiwnie. Zakładając, że początkowo w tablicy c są same zera, zastosujemy następujący trik: do komórki $c[h_1, w]$ wpisujemy 1, a do komórki $c[h_2 + 1, w]$ wpisujemy -1 . Następnie niezależnie w każdej kolumnie tablicy c obliczymy sumy prefiksowe. To spowoduje, że jedynki znajdą się w komórkach $c[y, w]$ dla $h_1 \leq y \leq h_2$ (a -1 zniknie). Następnie w każdym wierszu obliczymy „trochę lepsze” sumy sufiksowe, które każdą jedynkę w komórce $c[y, x]$ zamienią na ciąg liczb $x, x - 1, \dots, 1$ w komórkach $c[y, 1], c[y, 2], \dots, c[y, x]$. Po takich manipulacjach tablica c ma wartości zgodne z pojedynczą operacją zwiększania.

Nietrudno się przekonać, że jeśli chcemy wykonać więcej niż jedną operację zwiększania, to możemy najpierw zwiększyć wszystkie komórki $c[h_1, w]$ o jeden i zmniejszyć odpowiadające im komórki $c[h_2 + 1, w]$ o jeden, a dopiero na sam koniec jeden raz obliczyć powyższe sumy. Łącznie zajmie to czas $O(n^2)$, a pseudokod algorytmu może wyglądać następująco:

```

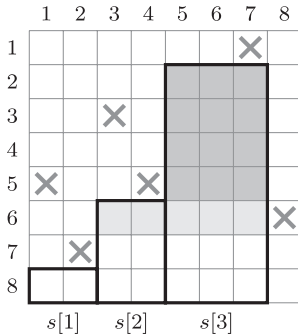
for i := 1 to n do
  for j := 0 to n + 1 do
    w := 0;
    while m > 0 and s[m].h ≥ d[i, j] do
      h := max(s[m - 1].h, d[i, j]);
      inc(w, s[m].w);
      inc(c[h + 1, w]);
      dec(c[s[m].h + 1, w]);
      dec(m);
      inc(m);
      s[m].w := w + 1;
      s[m].h := d[i, j];
  for i := 1 to n do
    for j := 1 to n do
      inc(c[i + 1, j], c[i, j]);
      c1 := c2 := 0;
      for j := n downto 1 do
        inc(c1, c[i, j]);
        inc(c2, c1);
        c[i, j] := c2;

```


Jako ćwiczenie dla Czytelnika proponujemy modyfikację tego algorytmu, aby dla każdego rozmiaru wyznaczał liczbę *maksymalnych* pustych prostokątów, czyli takich, które nie są zawarte w żadnym większym pustym prostokącie.

Tomasz IDZIASZEK

Rys. 3. Rozważając pole $(8, 8)$, usuwamy element $s[3]$ ze stosu. Musimy wtedy policzyć 4 · 6 prostokątów mających prawy dolny róg na polu $(8, 7)$, a lewy górny w ciemno zacienionym obszarze. Jest tam $4 - x$ prostokątów rozmiaru $y \times x$ dla $4 \leq y \leq 7$ i $1 \leq x \leq 3$.

Następnie usuwamy element $s[2]$ ze stosu, co powoduje zliczenie 15 prostokątów z jasno zacienionego obszaru ($6 - x$ prostokątów rozmiaru $3 \times x$ dla $1 \leq x \leq 5$).

Rozwiązanie zadania F 892.

Rozpatrzmy warunki równowagi k -tego naczynia. Z prawa Archimedesza wynika, że jeżeli wyjmiesz (w myśli) wszystkie naczynia pływające w k -tym naczyniu i dolejemy do niego tyle cieczy, aby zachować jej poziom wyjściowy, to siły działające na dno i ścianki naczynia ze strony cieczy w której ono pływa nie ulegną zmianie. Na k -te naczynie działa siła ciężkości kmg (km – masa tego naczynia), ciężar nalanej do niego wody $\rho kShg$ (kS – pole powierzchni dna, h – wysokość poziomu wody w tym naczyniu) i siła wyporu $\rho gV_z = \rho gkSh_z$, gdzie V_z – objętość zanurzonej części naczynia, h_z – głębokość zanurzenia.

Z warunku równowagi dla tego naczynia mamy $km = \rho kS\Delta h$, gdzie $\Delta h = h_z - h$ – różnica poziomów wody w rozpatrywanym naczyniu i w naczyniu w którym rozpatrywane naczynie pływa. Stąd $\Delta h = m/(\rho S)$. Wynika z tego, że różnica poziomów wody w dwóch dowolnych, sąsiednich naczyniach jest dla wszystkich naczyń taka sama.

Przyjmijmy, że poziom wody w naczyniu stojącym na stole wynosi H .

W następnym naczyniu wynosi on $H - \Delta h$, w kolejnym $H - 2\Delta h$ itd. Całkowita objętość wody w naczyniach wynosi

$$\begin{aligned}
 &NSH - (N - 1)S\Delta h - \\
 &\quad - (N - 2)S\Delta h - \dots - S\Delta h = \\
 &= NSH - S\Delta h(1 + 2 + \dots + (N - 1)) = \\
 &= NSH - S\Delta h((N - 1)N/2) = \\
 &= NSH - (m(N - 1)N/(2\rho)),
 \end{aligned}$$

a stąd całkowita masa wody

$$M = NSH\rho - (m(N - 1)N/2)$$

i ostatecznie

$$H = M/(N\rho S) + m(N - 1)/(2\rho S).$$